UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Restituere Quis teneatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Visual Library

per ſe ſpectato: ſed in materia eius mutando illam, quatenus etiam pendet ex voluntate humana, qua mutatione facta, ipſum naturale præceptum ceſſat per ſe obligare, quia illa obligatio reſidendi non inſurgit niſi mediante pacto, & vinculo inter Epiſcopum, & Eccleſiam: hoc autem pactum humana voluntate contrahitur, & ideò ex hac parte mutabile eſt, ſaltem per poteſtatem publicam. *C. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcopor* & ideò per eamdem relaxari poteſt, & conſequenter etiam naturalis obligatio, quæ ex illo naſcitur poteſt, vel mutari, vel auferri. Poteſtas autem publica in hoc caſu eſt Pontifex Summus, qui habet in illa Eccleſia excellentiorem poteſtatem. Quando autem Pontifex diſpenſat in reſidentia, ipſe ſtatuit, quomodo pro tali tempore illi Eccleſiæ providendum ſit. Suarez *lib. 2. de Legibus capite* 14. *num.* 22. Baſilius Pontius, Merola, & alii *p* 10. *tractat.* 14. *reſol.* 66.

Poteſt abeſſe per tres menſes.

2 Epiſcopus poteſt abeſſe à ſua Diœceſi per tres menſes cum cauſa, vel ſine illa. Ita Arca Vitalis, & Paulus Squillante, quamuis contrarium ſenſerit Viguerius. Tranſactis verò tribus menſibus, poſſe etiam per octo, vel decem dies abeſſe abſque culpa mortali cenſet Arca Vitalis, quia eſt parua materia. At oppoſitum Paſqualigus *part* 10. *tract.* 14. *reſol.* 67.

RESTITVERE QVIS TENEATVR.

Reſtituere quid ſit?

1 ✠ REſtituere, ſeu reſtitutio, eſt actus iuſtitiæ commutativæ, quo vnicuique redditur, quod ab eo ablatum eſt, vel acceptum. Ad reſtitutionem pertinentia ferè novem ſunt, his carminibus comprehenſa.

Et quæ in reſtitutione conſideranda?

Quid, quis reſtituet, cui, quantum, quomo, quando,
Ordine, quove loco, qua cauſa excuſet iniquum.

Primò igitur videbimus qui reſtituere teneatur: mox qui non teneatur, ſeu excuſetur, & deinde quid reſtituendum ſit, cui, quantum, & c. ſuo ordine. Porrò reſtitutionis radices tres ferè ſunt: iniuſta actio, ſeu omnis actio contra iuſtitiam: res accepta, & contractus. Videamus ergo primò.

RESTITVERE QVIS TENEATVR
Ex iniuſta actione.

Fieri debet reſtitutio ex iniqua actione, puta.
Iniuſto bello,
Furto,
Vſura,
Impedimẽto alterius boni.
Homicidio, ſtupro, &c.

1 ACtiones iniuſtæ, ex quibus reſtituendi naſcitur obligatio, hæ ſunt: Bellum iniuſtum, de quo V. *Pugna:* furtum, ſeu acceptio iniuſta rei alienæ inuito domino: iniqua item rei alienæ retentio: acceptio rei alienæ per contractum iniquum: impedimentum, ſeu obex, ne alius bona acquirat iuſtè: homicidium, ſtuprum, & omnis alia offenſio in bonis vitæ & fortunæ, nam de reſtitutione famæ diximus V. *Detractio.* Aliqua hic dicenda ſunt: primò, de impediente bonum alterius, mox de homicida, & ſtuprante: & tandem de cooperantibus iniquæ actioni. De furto enim, & iniuſta retentione, dictum eſt V. *Furtum,* & de iniquo contractu dicemus infra.

Et quidem impediens bonum alterius, ad reſtitutionem tenetur, ſi adhibent vim, fraudem: Secus ſi preces, & blãditias.

2 Itaque circa impedientem alicui conſecutionem alicuius rei, ſit prima regula, ✠ Si quis impedit proximum à conſecutione alicuius rei ad quam habebat ius, actione mala contra iuſtitiam, puta vi, fraude, mendaciis, dolo, tenetur ad reſtitutionem: ſi verò id faciat actione mala contra charitatem vel aliam virtutem, puta precibus, exhortationibus, pollicitationibus, etiam ex odio alterius, non tenetur. Ratio diſcriminis eſt, quia vi & fraude violatur libertas collatoris, in qua ius conditionale alterius ſitum erat: precibus & blanditiis nõ itẽ. Leſſius *l. 2. c. 11. dub. 10. n* 123. & alii communiter, contra Caietanum *in 2. 2 quæſt. 62 art. 2. p. 3. tr.... reſ. 54. & tr. 6. reſ. 33. & 34.*

Corollaria.

3 Ex quibus pro praxi inferes cum dictis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN